

Novogodišnja poruka Paddyja Ashdowna, visokog predstavnika i specijalnog predstavnika Evropske unije građanima Bosne i Hercegovine

'NEMOJTE PROPUSTITI ŠANSU ZA EVROPU'

Godina 2003. označila je prekretnicu za budućnost Bosne i Hercegovine. U 2004. godini rizikujemo da se ponovo vratimo u prošlost.

Većina međunarodnih posmatrača, te mnogi u samoj Bosni i Hercegovini, nisu vjerovali da možemo ostvariti ono što smo ostvarili u 2003. godini. Ali, kao rezultat reformi provedenih ove godine sada ulazimo u novu godinu sa dovoljno smjelosti da se nadamo da Bosna i Hercegovina može konačno očekivati stvarnu budućnost unutar Evrope i NATO-a.

Dakle, pitanje za sljedeću godinu glasi: hoće li 2004. godina biti godina u kojoj ćemo iskoristiti tu priliku, ili godina u kojoj ćemo tu priliku izgubiti?

A odgovor na to pitanje nije u rukama međunarodne zajednice nego u rukama bh. političara i u onome što će oni kao sljedeće uraditi.

Ali prvo da pomenem uspjehe koje smo ostvarili u 2003. godini.

Velike promjene se često ne vide u moru političkih nesuglasica i zbog svakodnevnih dešavanja.

Godinama je svijet gledao na Bosnu i Hercegovinu kao izvor sukoba i nestabilnosti i zemlju koja ovisi od vanjske pomoći i

intervencija međunarodne zajednice.

Ali danas, Bosna i Hercegovina je konačno u situaciji da počne dokazivati da skeptici nisu bili u pravu.

Prije godinu dana, nalazili smo se u teškoj situaciji bez vlade ili jasnog pravca.

Govorili smo mnogo o reformama, ali malo smo na istima radili.

To se promijenilo u 2003. godini.

Prošle godine, Bosna i Hercegovina je dokazala da može provesti reforme i Svijet je to primjetio. Izabrali smo Evropu i NATO – i Evropa i NATO su odgovorili.

Zakoni o odbrani, a sada i zakon kojim se osniva Uprava za indirektno oporezivanje, predstavljaju velika dostignuća, isto toliko značajna koliko i svaka reforma u Poljskoj, Mađarskoj i drugim zemljama dok su se pripremali za priključenje u NATO i Evropsku uniju.

Ali, kao što je to bio slučaj u ovim zemljama prije deset godina, Bosna i Hercegovina još uvijek treba preći dug i težak put. Sile nacionalizma, kriminala i korupcije u Bosni i Hercegovini su još uvijek snažne. A volja da se prošlost ostavi iza nas je još uvijek suviše slaba.

Ipak, pravac nam je sada jasno zacrtan, a krajnje odredište je nešto sa čime se svi slažu.

Prema tome, do kraja sljedeće godine, Bosna i Hercegovina bi mogla postati članicom NATO-vog programa Partnerstvo za mir, a pregovarači iz Bosne i Hercegovine bi se mogli naći u Briselu i pregovarati o integraciji ove zemlje u Evropu. I to je ono što građani Bosne i Hercegovine žele, jer su svjesni činjenice da im samo Evropa i NATO mogu pružiti sigurnost i prosperitet koji traže.

Pitanje za 2004. godinu nije “možemo li to uraditi?” Dokazali

smo da možemo.

Pitanje bi prije trebalo biti sljedeće: “da li su bh. političari spremni da dovoljno marljivo rade i da se odreknu prošlosti u dovoljnoj mjeri da bi to ostvarili?”

U ovom pogledu, znaci koji su se mogli vidjeti u posljednje vrijeme nisu tako dobri.

Kod nekih uticaj prošlosti je još uvijek isuviše jak, a opredjeljenje za Evropu još uvijek suviše slabo. Ključni uslovi za naš daljni napredak ka Evropskoj uniji i NATO-u su sada suočeni sa opstrukcijama. Ovo bi moglo označiti kraj “evropskog sna” Bosne i Hercegovine ukoliko se to nastavi i u 2004. godini.

Ne mogu vam kriti da smatram da se nakon godinu dana uspjeha pred nama još uvijek nalazi trnovit put. Ono što se postiglo u dugim mjesecima reformi u toku 2003. godine može da se izgubi u nekoliko sedmica opstrukcionizma početkom 2004. godine.

Stoga treba da pazimo.

Oni koji podržavaju snažnu i efikasnu državu trebaju biti oprezni da ne svedu veliki san za Bosnu i Hercegovinu, cjelovitu i slobodnu na putu ka Evropi, na puko održanje mini Bosne i Hercegovine nad kojom mogu ostvarivati političku kontrolu.

Oni koji se pozivaju na zaštitu Daytonskog mirovnog sporazuma za očuvanje nadležnosti njihovih entiteta treba da paze da ne miniraju ovaj sporazum time što sami postaju osnovna prepreka za razvoj Daytonske države.

Oni koji će imati veliku korist od međunarodnih investicija usmjerenih u jedinstvenu snažnu ekonomiju treba da paze da ne rekreiraju paralelne strukture iz prošlosti, koje su neprijatelj jedinstvenom ekonomskom prostoru i koje podrivaju efikasnost vlasti na koju se snažna ekonomija oslanja.

Uzmimo na primjer reformu obavještajne službe. Ukoliko neki u RS odbijaju da pokažu spremnost za profesionalizaciju naših sigurnosnih službi svijet će doći do zaključka da Bosna i Hercegovina nije ozbiljna u globalnoj borbi protiv terorizma i da joj se ne može vjerovati. Time će svaki građanin biti doveden u veću opasnost, reforma od ključnog značaja za priključenje Evropi će propasti, a svaka šansa za uspostavljanje bezviznog režima za građane će biti uništena. To je visoka cijena za očuvanje dva trula obavještajna sistema, koja više vremena provode špijunirajući građane no štiteći ih.

U međuvremenu, oni koji tradicionalno tvrde da su za podršku izgradnji države Bosne i Hercegovine sada izgleda djeluju na način kojim će minirati stvaranje modernih neovisnih državnih institucija.

To smo nedavno vidjeli prilikom provođenja reformi za uspostavljanje – i to po prvi put u historiji Bosne i Hercegovine – nezavisnog i efikasnog pravosudnog sistema koji je oslobođen od političkog uticaja. Ako Bosna i Hercegovina to ne učini neće se moći pridružiti Evropi – jednostavno tako. Dopustite mi da budem jasan. Zadovoljan sam činjenicom što se rad Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, iako je tek u svojoj rani fazi, odvija kako treba, te sam uvjeren da će konačni ishod biti takav da će u potpunosti odražavati multietnički karakter Bosne i Hercegovine. Ali ako kod drugih postoji, kako oni smatraju, legitimna zabrinutost u vezi sa ovim, postoji ispravan način i postoji pogrešan način da se ta zabrinutost iskaže. Ispravan način za to je putem Ustavnog suda. Pogrešan način je da se to uradi pomoću politike i sticanja političkih poena u medijima. Ako politički lideri u Bosni i Hercegovini ne mogu prihvatiti da su prošli stari dani, kada su političari kontrolirali policiju i sudstvo, oni onda odbijaju da prihvate evropske standarde i dovode budućnost ove zemlje u opasnost.

Jasno je da će, kao ključni dio procesa evropskih integracija, Bosna i Hercegovina takođe morati stvoriti odgovarajuće

policijske snage na državnom nivou koje će moći da se bore protiv međunarodnog, međuentitetskog i složenih oblika organiziranog kriminala. Pa ipak i ovdje uski politički interesi blokiraju reforme koje su ključ za vladavinu prava, koje su od suštinskog značaja za Evropu i koje predstavljaju širi interes svakog građanina u Bosni i Hercegovini.

Prema tome, samo pratite šta se događa.

Ove reforme – odnosno osnivanje jedinstvene Obavještajne i sigurnosne agencije, jedinstvenog neovisnog Visokog sudskog i tužilačkog vijeća i osnaženog policijskog organa na državnom nivou (SIPA) – zajedno sa zadatkom osnivanja jedinstvene gradske uprave zasnovane na garantiranoj podjeli vlasti u Mostaru – predstavljaju ključne prve zadatke u 2004. godini.

Ako nastavimo sa neispunjavanjem ovih zadataka onda će se vrata ka Evropi i NATO savezu, koja smo uspjeli otvoriti u 2003. godini, ponovo zalupiti pred nama u 2004. godini.

Mi ćemo naravno nastaviti raditi dalje na postizanju ekonomske stabilnosti i otvaranju novih radnih mjesta pri čemu fokus mora biti na jedinstvenoj ekonomiji povezanoj sa regionalnim institucijama.

Tokom 2003. godine iznenadili smo svijet sa 10 mjeseci provođenja stvarnih reformi, a onda smo godinu okončali sa dva mjeseca dobro poznatog starog opstrukcionizma.

Možemo li se u 2004. godini vratiti reformama? Uskoro ćemo to znati.

Ako možemo, onda su nam prilike naklonjene.

Ako ne možemo, onda će prošlost još jednom postati naš neprijatelj.

Izbor između ove dvije prethodno navedene stvari je u rukama onih koji ga moraju napraviti ukoliko želimo da se pridružimo Evropi. Ne u rukama OHR-a i međunarodne zajednice, već u

rukama političkih stranaka u Bosni i Hercegovini.